

پویایی تمدن اسلام با اندیشه های امام جعفر صادق(ع) --

هفدهم ربیع الاول سالروز ولادت امام جعفر صادق(ع) ششمین پیشوای شیعیان است. این امام همام با بنیان گذاشتن فقه جعفری توانست مکتب فقهی فراگیر و نهضتی دانش محور را پایه گذاری کند و با نشر آموزه های دینی و ترویج تعالیم اسلام ناب محمدی، زمینه پویایی تمدن اسلامی را فراهم آورد.

هفدهم ربیع الاول سالروز ولادت امام جعفر صادق(ع) ششمین پیشوای شیعیان است. این امام همام با بنیان گذاشتن فقه جعفری توانست مکتب فقهی فراگیر و نهضتی دانش محور را پایه گذاری کند و با نشر آموزه های دینی و ترویج تعالیم اسلام ناب محمدی، زمینه پویایی تمدن اسلامی را فراهم آورد.

[پویایی تمدن اسلام با اندیشه های امام جعفر صادق(ع)]

به گزارش گروه اطلاع رسانی ایرنا، امام جعفر صادق(ع) در 17 ربیع الاول در مدینه متولد شد. روزگاری که امت اسلامی طعم تلخ حکومت ستمگرانه عبد الملک بن مروان پنجمین خلیفه بنی امیه را می چشید و مبلغان گمراه اندیشه های فاسد می پراکندند، ششمین پیشوای شیعیان توانست نهضت علمی و فرهنگی بزرگی را شروع کند و پایه های علمی مکتب شیعه را محکم سازد تا جایی که از مذهب شیعه اثنی عشری با عنوان «مذهب جعفری» و از آن حضرت با عنوان موسس آن یاد می شود.

ابوعبدالله، ابواسماعیل و ابوموسی از کنیه های این امام همام(ع) به شمار می رود و «صابر، طاهر و فاضل» از جمله لقب های ششمین پیشوای شیعیان و «صادق» نیز از مشهورترین لقب آن است.

این امام بزرگوار(ع) در طول زندگی خویش، حکومت چند تن از خلفای اموی و پس از آن عصر سفاح و منصور از خلیفه های عباسی را درک کرد و در تمام این دوره ها لحظه ای از گسترش دین اسلام و حمایت از مستضعفان دست برنداشت. ششمین پیشوای شیعیان شاگردان بسیاری را از سرزمین های مختلف پرورش و با پایه گذاری مکتب جعفری، فقه و دانش اهل بیت(ع) را گسترش داد. امام جعفر صادق(ع) که از نظر علمی مورد ستایش تمامی عالمان عصر خویش بود و سرانجام با دستور منصور دوانیقی خلیفه عباسی در 25 شوال 148 هجری مسموم شد و به شهادت رسید.

پژوهشگر گروه اطلاع رسانی ایرنا به مناسبت سالروز میلاد امام جعفر صادق(ع) به گفت و گو با حجت الاسلام «محمدرضا انوری» نویسنده، استاد حوزه و کارشناس امور دینی پرداخت و از زوایای مختلف زندگی، خط فکری و اندیشه ششمین امام شیعیان را بررسی کرد.

** امام صادق (ع)، بنیانگذار روش های فکری

قدرت حاکمان اموی در دوران امامت این امام همام(ع) سبب شده بود تا فرقه های مختلفی ظهور کنند اما امام(ع) در شروع امامت خویش با شعار دفاع از مظلومیت آل محمد(ص) به رهبری مردم پرداخت. پس از شهادت امام باقر(ع)، امام صادق(ع) کرسی درس خود را در مسجد مدینه برپا کرد که مردم برای ایشان احترام خاصی قایل بودند و بدین شکل برای امام(ع) فرصتی فراهم شد تا بتواند به نشر و گسترش انواع دانش ها اسلامی و علوم انسانی بپردازد. ششمین امام شیعیان به عنوان بنیانگذار روش های فکری شناخته می شود زیرا مبارزات ایشان برپایه فکر و اندیشه بود و تاکنون نیز مکتب این امام همام(ع) همچنان پابرجا مانده است. امام صادق(ع) شیعه جعفری را برپایه اثنی عشری تشکیل داد و اندیشه های دیگر ائمه (ع) را به کمال رسانید.

** تربیت شاگردان مطرح به وسیله امام جعفر صادق(ع)

این امام همام(ع) از گروه های مختلف در کشورهای گوناگون و در زمینه هایی متفاوتی مانند فقه، مباحث اعتقادی، کلامی تفسیر، حقوق، اقتصاد و اخلاق و ... شاگردان زیادی تربیت کرد. عمده ترین جنبش فرهنگی شیعی را کرسی های درس امام صادق(ع) گسترش می داد که در آن دوران بهترین زمان برای بهره برداری بود.

امام صادق(ع) در برخورد با شاگردان خود اختیار عمل فراوانی نداشتند که بتواند مقابل بدعت گذاران را بگیرد و با آنها برخورد کند. ایشان تنها وقتی نقطه نظرات نادرست شاگردانش در جامعه منتشر شد، در برابر آن اندیشه ها ایستادگی و راه و رسم درست را به آنها گوشزد کرد. در این میان گروه دیگری را نیز از مبارزه مسلحانه برحذر داشت و به کار فکری

و فرهنگی تشویق کرد. بنابراین مبارزات ایشان از راه فکر و اندیشه بود. کتاب های بسیار ارزشمندی درباره مبارزات فکری امام صادق(ع) وجود دارد، مانند «پیشوای مذهب امام صادق(ع)» و دایره المعارف مرحوم شریف القرشی که 50 جلد است که در آن گوشه هایی از مبارزات فکری این امام بزرگوار آمده است. امام صادق(ع) در برابر نهضت ها 2 روش داشت، بسیاری از آنها جریان و انقلاب هایی بود که هدف رسیدن به حکومت را داشتند که در این هنگام امام(ع) به آنان نهیب می زد که به زودی کشته خواهید شد. امام صادق(ع) راست و دروغ را دسته بندی می کرد و در مقابل آنها واکنش نشان می داد و در برابر برخی از این نهضت ها هم موضع دفاع داشت.

**** دوران امام صادق(ع)، عصر جنبش فکری و فرهنگی**

دوران امام ششم(ع) عصر جنبش فکری و فرهنگی است زیرا در آن زمان علاقه علمی بی سابقه ای در جامعه اسلامی به وجود آمده بود و علوم مختلف اسلامی و بشری همچون فقه، فلسفه، نجوم و ریاضیات پدید آمد و هرفردی در یکی از این حوزه ها به تناسب آگاهی خود صاحب نظر بود، بنابر تشنگی علمی این عصر، ضرورت پاسخگویی امام صادق(ع) به این نیاز جامعه اسلامی دوچندان محسوب می شد. آزادی و حریت فکر و عقیده در اسلام، تشویق های پیامبر(ص) به کسب علم، دعوت قرآن به تعقل تفکر، علم آموزی و تعلیم از جمله عوامل به وجود آورنده جنبش علمی بود. از طرفی مللی که اسلام را پذیرفته بودند، سابقه فکری و علمی داشتند، مانند ایرانیان، سوری ها و مصری ها که از مردمان مراکز متمدن آن روزگار به شمار می رفتند. به این ترتیب عصر امام صادق(ع) عصر برخورد فرقه ها، مذاهب و اندیشه ها بود و در اثر برخورد مسلمانان با این اندیشه ها و دانشمندان دیگر ملل، شبهاتی به وجود آمد که سبب پیدایش فرق مختلفی همچون معتزله، جبریه، زنادقه و... شد و امام صادق (ع) با توجه به فرصت مناسب سیاسی ایجاد شده به گسترش علوم اسلامی پرداخت.

وجود فرقه ها و اندیشه های مختلف سبب شد امام صادق(ع)، دانشگاه بزرگ جعفری را با توجه به نیاز شدید جامعه در علم آموزی تاسیس کند که زمینه اجتماعی و فرهنگی این نهضت در زمان امام محمد باقر(ع) شکل گرفته بود. با ایجاد دانشگاه بزرگ جعفری و توسعه حوزه علمی، در علوم نقلی و عقلی شاگردان برجسته ای تربیت شدند که مورخان تعداد شاگردان امام جعفر صادق(ع) را بیش از چهار هزار تن بیان کرده اند.

**** الگوگیری جامعه مسلمانان از منش و شیوه امام جعفر صادق(ع)**

شیعیان باید روش امام صادق(ع) را در زندگی، کار، منش و رفتار خود عملیاتی کنند و با پیروی از قرآن و عمل به روایت های ائمه سعادت دنیوی و اخروی را برای خود بدست بیاورند. در جنگ با دشمنان اسلام چیزی که فرد و جامعه را از گزند تهاجمات فرهنگی حفظ می کند، ایمان و اعتقاد به خدا و قیامت است، بنابراین با پیروی از سیره ائمه می توان با اقتدار در برابر تهاجم فرهنگی ایستاد. اگر مسلمانان به منابع و احادیث مراجعه کنند و از سیره و سبک زندگی کاربردی امامان الگو بگیرند پیچیدگی زندگی های امروزی به سادگی حل می شود.

صداقت، معاشرت با مردم، عبادت و بندگی، دلجویی از مومن، اخلاق نیک و ... نمونه هایی از کمالات و ارزش های والای انسانی است که در رفتار امام صادق(ع) وجود داشت که اینک این موضوعات در جامعه کمرنگ شده است به طوری که مسلمانان از آداب اسلامی و مستحبات آن فاصله گرفته اند، بنابراین لازمه اصلاح و پیشرفت، توجه به سیره عملی امامان به ویژه امام جعفر صادق(ع) به شمار می رود.

**** حوزه های علمیه وارثان مکتب امام صادق(ع)**

حوزه های علمیه وارثان مکتب امام صادق(ع) محسوب می شوند و مسوول حفظ و حراست از میراث گرانبهای مذهب جعفری در کوران جریانات فکری مدعی هدایت بشر به ساحل رستگاری هستند. حوزه های علمیه رسالتی بسیار دشوار و سنگین نسبت به دوران گذشته دارند زیرا جهان امروز به دهکده ای بزرگ می ماند که بر اثر پیشرفت وسایل ارتباط جمعی، گسترش فضای مجازی و بهره برداری مکاتب رقیب از پیچیده ترین علوم و فنون روز و نفوذ تبلیغات محسورکننده، دیگر روش های تبلیغ و هدایت قدیمی کارآیی خود را از دست داده اند.